

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

**VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKYCH KOMUNÍT**

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNÍT

Mgr. Denisa Matiová

**Ľudové tradície a ľudová tvorba , pracovné listy
pre prácu v záujmovom útvare Folklórno - hudobnom**

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: Mgr. Denisa Matiová

Kontakt na autora UZ: Základná škola Kojatice 84
082 32 Svinia
dmatiova@gmail.com

Názov: Ľudové tradície a ľudová tvorba ,
pracovné listy pre prácu v
záujmovom útvare Folklórno –
hudobnom

Rok vytvorenia: 2014

**Oponentský posudok
vypracoval:** Theiszová Natália

ISBN 978-80-565-0310-2

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah

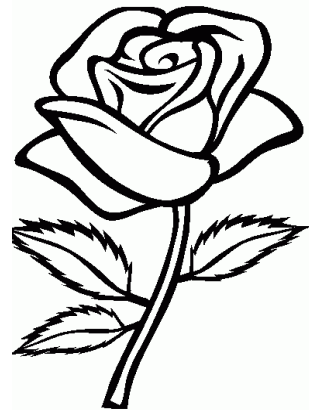
1	ĽUDOVÉ TRADÍCIE.....	4
1.1	JAR	4
1.2	LETO.....	6
1.3	JESEŇ	8
1.4	ZIMA	10
2	ĽUDOVÉ ROZPRÁVKY	13
3	ĽUDOVÉ HÁDANKY	16
4	ĽUDOVÉ JAZYKOLAMY	18
5	ĽUDOVÁ PÍSEŇ.....	19

1 ĽUDOVÉ TRADÍCIE

1.1 JAR

Privítajme jar ľudovou básničkou.

Vyhľadaj jarný kvietok a vyfarbi ho.

Prišla jar pod lesy,

kde si zima,

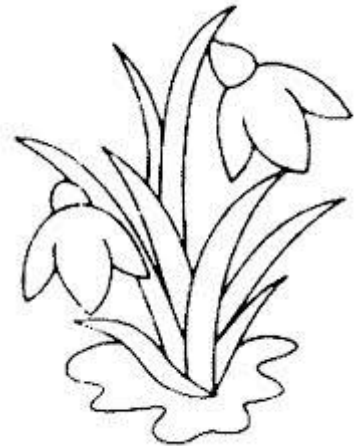
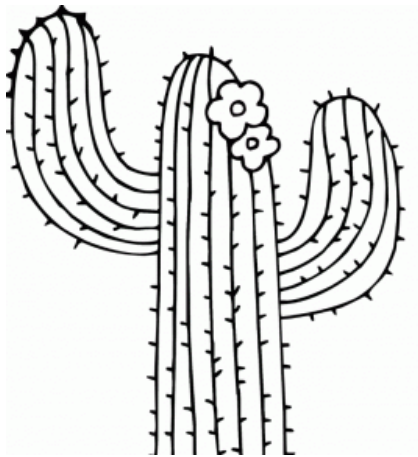
kde si?

Bola zima medzi
nami,

ale je už za dverami.

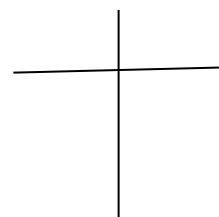
Jahú, hu!

Jar nám je už tu!

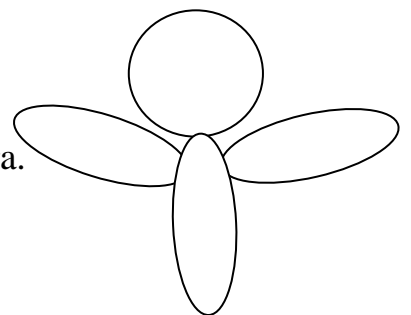

Ako sa vyrába Morena.

1. Dve palice zviažeme do kríža.

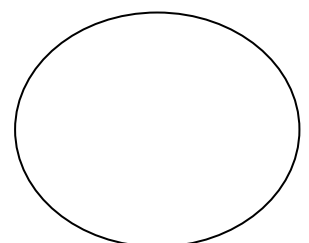

2. Hlavu, ruky a telo Moreny vyrobíme zo slamy alebo z papiera.

3. Morene oblečíme dievčenský kroj a ozdobíme ju stužkami.

4. Tvár jej dokreslíme fixkami. Pokús sa dokresliť jej tvár.

Doplň slová zo zátvorky.

(prvý, jar, vody, pesničky)

Morenu vynášame vždy na _____, je to _____ jarný deň.

Spievame _____ a za pokriku ju hádzeme do _____.

Fašiangy, Turíce,

Veľká noc príde,

kto nemá kožúška,

zima mu bude.

Vyfarbi veľkonočnú kraslicu.

Porozprávaj o vašich

veľkonočných tradíciách.

Šiby, ryby, masné ryby,
kus koláča do korbáča,
ešte k tomu groš,
bude toho dosť.
Kázal gazda aj gazdinka,
aby dali tri vajíčka,
jedno biele, dve červené,

to je moje potešenie.

1.2 LETO

Spoj čiarou slová, ktoré patria k pranostike.

Medardova kvapka štyridsať dní

sejú.

Na svätého Jána otvára sa k letu

brána.

Peter a Pavel huby

kvapká.

Ak je teplý svätý Jakub - studené sú

ochladí.

Chladný júl celé leto

zima.

Keď je v prvom augustovom týždni teplo , bude biela

Vianoce.

Čo robíme v lete? Vyfarbi správny obrázok.

prázdniny	slnko	snehuliak
opadané lístie	vianočný stromček	čížmy
domáce úlohy	rozkvitnuté kvety	zmrzlina

kúpanie	sane	opaľovanie
----------------	-------------	-------------------

K letu patria: (vyfarbi správne okienko červenou farbou)

Prečítaj maľované čítanie a obrázky nahrad' slovom.

Letný slnovrat

Letný slnovrat bol oslavou a .

Ľudia páľili veľké . Ženy spievali, muži

na hudobné nástroje a mládenci preskakovali plamene ohňa.

Jakub a Anna

Kto chcel výhodne predat' , mal ju na Jakuba posypat' mravčiami vajíčkami, aby mal veľa kupcov.

Symbyly ľudových tradícií spoj s ročným obdobím, v ktorom sa konajú.

JAR

LETO

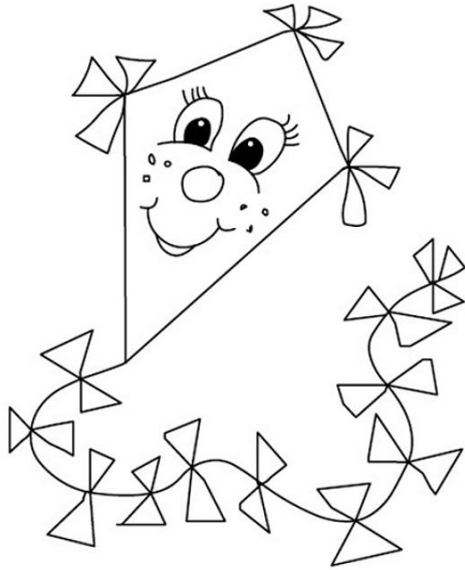
JESEŇ

ZIMA

1.3 JESEŇ

Vyfarbi šarkana farbami jesene.

Jeseň pani bohatá,
farbí stromy do zlata,
premaľúva celý sad.
Zletel vietor šiky-miky,
hojdá všetky konáriky,
vraj by stromy zobliecť rád.

V jeseni zbierame úrodu. V minulosti sa slávil sviatok **DOŽINKY**. Z najkrajších zožitých klasov uvili mládenci a dievčence svojmu gazdovi dožinkový veniec a zrno z neho sa zvyklo na jar primiešať do osiva.

Sviatok všetkých svätých

Prvý novembrový deň si ľudia spomínali na svojich zosnulých. Tento sviatok sa udržal až do súčasných dôb. Na cintorínoch sa pália

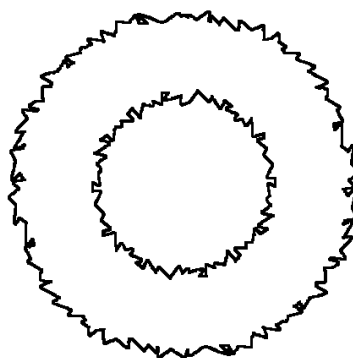

a hroby sa

zobia

Vedel by si ozdobiť veniec?

Pokús sa nájsť

a vyškrtat' slová
v osemsmierovke.

„Ak je na svete nejaká
radosť, má ju iste človek
.....“

T. Kempenský

D	Á	Ž	Ď	Č	I	R	E	B	Á	apríl	mláďatá
Á	K	V	E	T	A	I	A	V	T	bahniatka	mrak
Ž	J	A	R	D	S	H	S	T	A	blázon	narcis
D	S	T	O	A	N	L	I	I	Ď	dážď	osa
N		S	Č	I	Í	H	C	P	Á	dáždnik	počasie
I	Ť	O	A	R	S	O	R	M	L	jar	radosť
K	P	T	P	S	R	L	A	R	M	krokus	slnko
D	K	A	T	R	I	K	N	A	A	kvet	trik
A	C	A	S	U	K	O	R	K	S	les	vtip
B	L	Á	Z	O	N	S	E	L	O		

Vieš čítať naopak? Ak nie, použi zrkadielko.

.ansárk ej ňeseJ

.énberaf ús ymortS

1.4 ZIMA

Vianoce a vianočné tradície

Ozdob vianočný stromček a vyfarbi ho.

Čo môže byť v balíčkoch pod stromčekom? Z poprehadzovaných slabík poskladaj slová a vpiš ich do okienok.

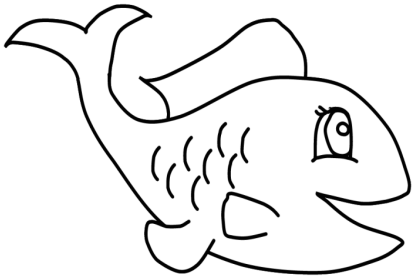
tíčauko

bákabi

hakni

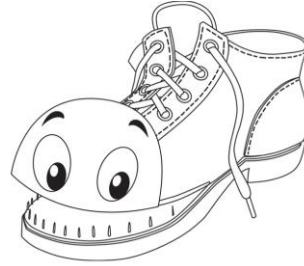
Čo nesmie chýbať na vašom vianočnom stole? Vyfarbi správne možnosti.

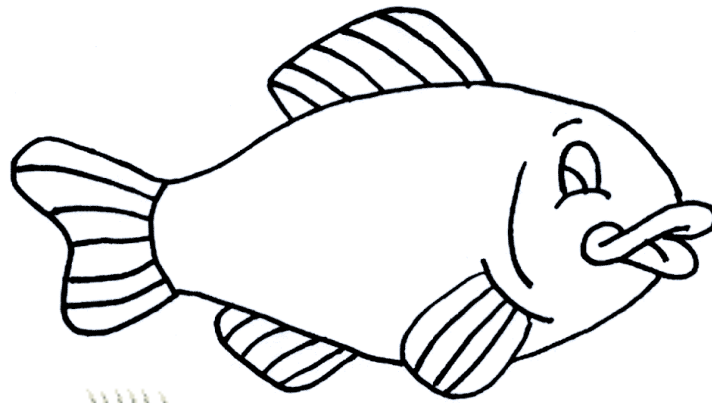

**Nakresli kaprovi
šupinky a každú**

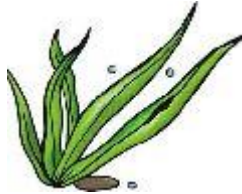
**farbou. Nakrm
Karola, vyber to,
mu bude chutiť.**

**Karlovi
vyfarbi
inou**

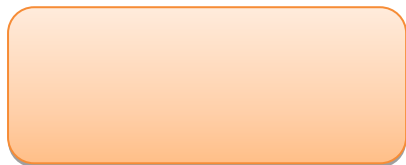
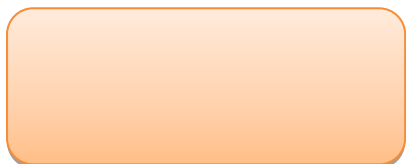

čo

**Vyškrtni slová, ktoré nesúvisia
s Vianocami. Správne slová vpiš do
okienok.**

Pod oknom, za oknom čaká Mikuláš. Čo ti priniesol do čižmičky? Naplň ju.

Zimné pranostiky

Doplň vynechané slová. Použi slová zo zátvorky.

(ľade, zima, bielom, sane, blate, Vianoc)

Martin na ..... koni.

Katarína na ..... a Vianoce na .....

Od Lucie do ..... každá noc má svoju moc.

Na sv. Mikuláša už je ..... celá naša.

Sv. Barbora ťahá ..... do dvora.

Zaspievaj si veselú zimnú pesničku, zatancuj tanec vločiek a jednu z nich nakresli.

Padá sniežik bielučký

na polia aj na lúčky,

na záhrady na lesy ,

vtáčik malý kdeže si.

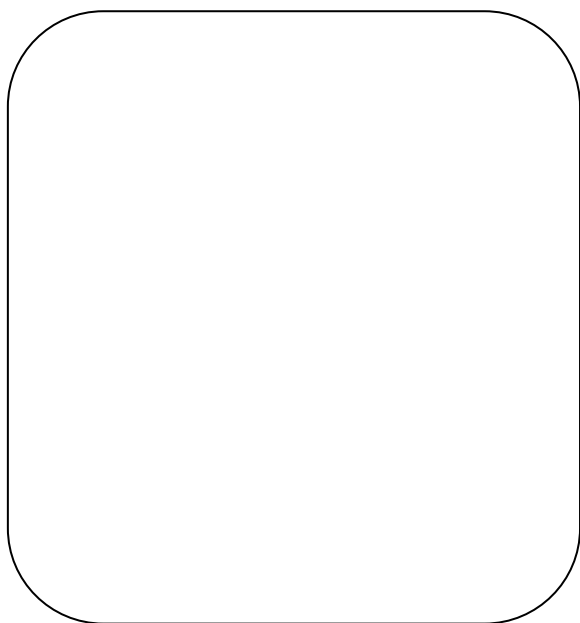
Nakresli zimnú vločku aj ty.

Tu na dvore bývam,

v komôrke sa skrývam.

Zima mi je juchuchu,

radšej v teplom kožuchu.

2 ĽUDOVÉ ROZPRÁVKY

Poznáš ľudové rozprávky? Napiš správny názov a obrázok vyfarbi.

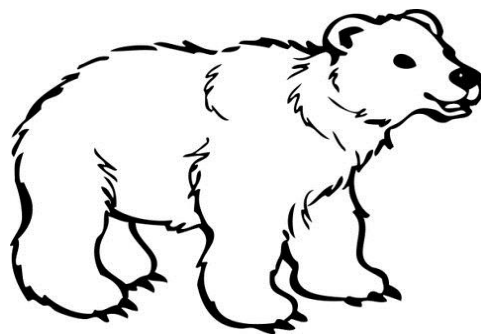
- ❖ Bol jeden kráľ, mal tri dcéry a všetky mal úprimne rád. Ako starol a hlava mu zapadala sniežkom, čoraz častejšie rozhutoval, ktorej poručiť kráľovstvo, lebo ani k jednej nechcel byť nespravodlivý.

- ❖ Istý bača mal starého psa a ten mu verne slúžil dlhé roky. Ako oko v hlave mu v noci strážil ovce, takže vlk sa ku košiaru ani len nepriblížil.
-

- ❖ Išiel medveď za komárom a vraví mu: „Ty si komár, sadáš si na každé stvorenie a vyciciavaš ho, povedz mi, ktorá krv je najsladšia?“
-

Z akých ľudových rozprávok utiekli rozprávkoví hrdinovia? Spoj obrázok s názvom.

O dvanástich mesiačikoch

Vlk a sedem kozliatok

Janko Hraško

O medovníkovej chalúpke

Mechúrik Koščúrik

Ľudová rozprávka sa používala dávno pred vznikom písanej literatúry a šírila sa z pokolenia na pokolenie ústnym podaním.

Dobro vždy zvíťazí nad zlom.

Používajú sa čarovné predmety.

Magické a často využívané čísla sú 3,6,7,9,12.

Zberateľom ľudových rozprávok bol **Pavol Dobšinský**.

1. Ježibaba sa iným slovom povie...
2. Medovníkový domček objavili Marienka a ...
3. Ktoré zvieratká nemali otvárať nikomu vrátka?
4. Pracovné náradie, na ktoré posadili ježibabu Janko a Marienka sa volá...

Sedí pani na kláte v tmavom, čiernom kabáte . .....

Modrý klobúk, čo celý svet prikryje. ....

Lezie okolo plota, a keď sa do klobka zmotá, ani čert ho nerozmotá.
.....

Kadekoľvek chodí, dom si so sebou vodí.

.....

Na vŕbe by bolo 10 vrabcov, odstrelil by z nich 4, koľko ich ostane na vŕbe?
.....

Na veži sedím, nie som vták, vo vrecku ležím, na rukách sa nosím kto som?
.....

.....

Zo zvučného som kovu, vysoko stávam, oplakávam mŕtveho, živých zvolávam.
.....

Lieta po poliach, a nie je to kôň. ....

Prvý líha, prvý s krikom vstáva.
.....

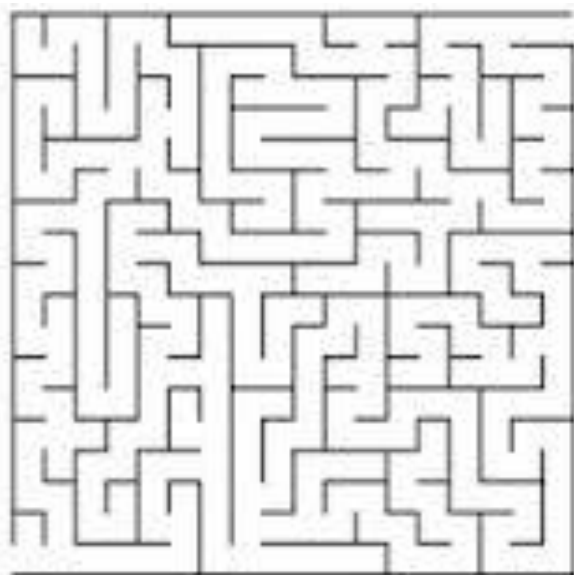
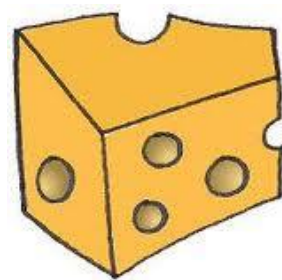
Nemá štetec ani farby, predsa lístie žltým farbí. ....

Ktorý vták má v prostriedku oko? .....

Sedem kamarátov spolu býva, šesť ich do práce beží a siedmy si doma leží. ....

Pomôž nájsť myške cestu k chutnému syru.

4 ĽUDOVÉ JAZYKOLAMY

Tristo tridsaťtri
strieborných prepelíc
preletelo cez tristo

tridsaťtri strieborných
strieč.

V našej peci myši pištia,
v našej peci psík spí.

A tie vrabce z toho tónia
štrng-brng do tónia.

Rybky sem, raky tam,
ja vás všetky porátam.

Žaby sa zhovárajú:
Čo ste varili? - Hrach,
to ja rada, rada, rada.
- I ja rada, rada, rada, kfff!

Naše húsatá sa všetky cez
priekopu
poprekopcovali.

Poslali ma naši k
vaším,

aby prišli vaši k našim.
Ak neprídu vaši k našim, tak
neprídu naši k vašim.

Hops, náš psíček,
preskoč cez sklo!

Juro Jura ruje.
Juro, neruj Jura!

Koleso, koleso,
okolesilo si sa.
Železo, železo,
ožezilo si sa.

Najvyrukavičkovanější

Strč prst skrz krk.

5 ĽUDOVÁ PIESEŇ

Pamätáš sa na
detskú ľudovú
riekanku
o myšičke?
Zopakuj si ju
a do prstov

nakresli ako dostali kašičku.

Varila myšička kašičku

v maľovanom varníčku.

Tomu dala na lyžičku, (palec)

tomu dala na vidličku, (ukazovák)

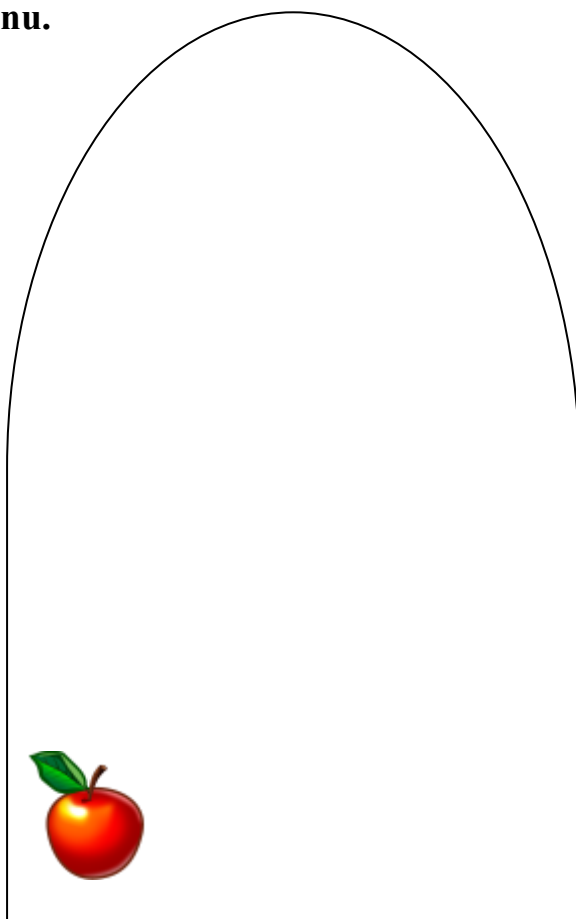
tomu dala na tanierik, (prostredník)

tomu dala na mištičku (prstenník)

a tomu malému nič nedala, (malíček)

ale mu prasiatko zakľala.

**Podľa detskej hry dokresli zlatú
bránu.**

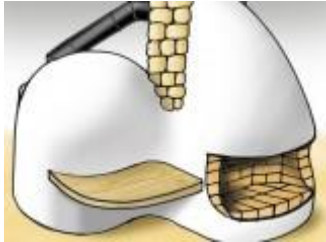
Zlatá brána otvorená,
zlatým kľúčom podoprená.
Kto do nej vojde, hlava mu zojde,
či je ona, či je on,
nepustím ho z brány von.

Zlatá brána otvorená,
zlatým kľúčom podoprená.
Kto do nej vojde, jablčko nájde,
či je ona, či je on,
nepustím ho z brány von.

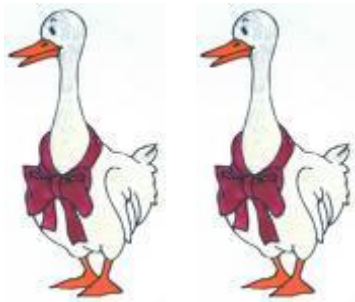
Poznáš ľudové piesne? Spoj obrázok s názvom piesne.

Maličká som

Kováč kuje, mechy duje

Zlatá brána

Kohútik jarabý

Pec nám spadla

Do pesničkových viet doplň vhodné slová. Číslo vety vpiš do okienka ku správnej ilustrácii.

1. Prší,....., len sa leje, nezatváraj milá .....
2. Jedna ..... riekla, keď ..... piekla.
3. Krásna ..... kde si ..... pásla.
4. Zjedzte ma ..... zjedzte.
5. Malička som, ... pasiem.

